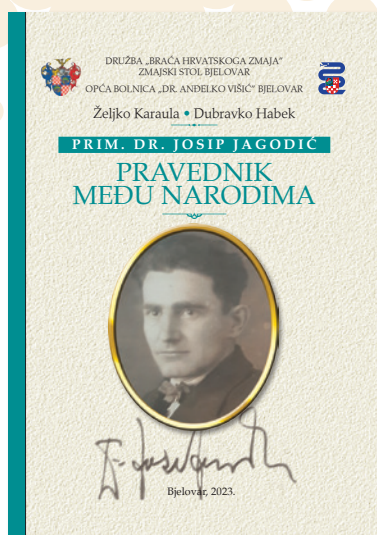

III. PRIKAZI I OSVRTI – SURVEYS AND REVIEWS

Prinos napretku liječničkog zanimanja

Željko Karaula, Dubravko Habek, Prim. dr. Josip Jagodić (1897. – 1973.).
Pravednik među narodima, Družba *Braće Hrvatskoga Zmaja*;
Opća bolnica Bjelovar *Dr. Anđelko Višić*, Bjelovar, 2023., 102 str.

Sadržaj knjige dr. sc. Željka Karaule i prim. dr. sc. Dubravka Habeka – osim što je opremljen prijevodom sažetka na engleski jezik, popisom izvora i stručne literature, popisom ilustracija, indeksom imena i životopisom autora – podijeljen je na četiri temeljna poglavlja. Sadržaj rukopisa dobro je strukturiran, logički je kronološki podijeljen pa se lako može pratiti životni i radni put dr. Josipa Jagodića. Usporedno se može pratiti i doprinos dr. Josipa Jagodića pri napretku liječničke prakse jer je on pratio nove medicinske spoznaje kojima je obilovalo prethodno stoljeće, a upravo ih je on primjenjivao u svome liječničkom zvanju. U predgovoru rukopisa doznaje se zašto su autori pristupili pisanju takve knjige i kako su prikupljali mnoge izvore podataka o životu i liječničkom pozivu dr. Josipa Jagodića.

U prvome poglavlju knjige prikazan je ukratko životopis dr. Josipa Jagodića, njegovo školovanje i tijek studija medicinske znanosti. Studij medicine završio je u Pragu 1922. godine.

O njegovim liječničkim sposobnostima riječ je u drugom poglavlju knjige u kojem je prikazan njegov liječnički rad u osječkoj bolnici (1924. – 1940.) u kojoj je kao liječnik obavljao porođajne i hitne slučajeve iz područja kirurgije i ginekologije, a pritom je počeo primjenjivati i neke nove vrste narkoza. Postupno se usavršavao u svome zvanju pa je 1927. godine položio ispit za specijalistički rad u području kirurgije. Pritom je usavršavao kirurško-ginekološko-porodničarsku tehniku (primjenjivao je carski rez), a mnogo mu je pomogla i dodatna rendgenološka izobrazba. Obavio je 1932. godine i zahtjevnu operaciju srca (tzv. šivanje srca), a iste godine priznat mu je status primarijusa. Tada je već uvelike surađivao s mnogim poznatim hrvatskim kirurzima. Nije dovoljno poznat izvanbolnički život dr. Josipa Jagodića u njegovu osječkom životnom razdoblju. Poznato je da je 1931. godine zasnovao brak. U tome braku rodilo se dvoje djece.

Središnji sadržaj rukopisa knjige obuhvaća bjelovarsko razdoblje života i rada dr. Josipa Jagodića (1940. – 1958.), a prikazan je u četiri zasebna potpoglavlja. U njima je riječ o prilikama u Državnoj bolnici Bjelovar od 1940. godine kada je dr. Josip Jagodić bio postavljen na radno mjesto primarnog liječnika i ravnatelja. Ova će knjiga biti današnjim studentima medicine i liječnicima zanimljiv prikaz mnogih liječničkih zahvata iz navedenog vremena, a također i uvid u stručne probleme koje su morali obavljati liječnici u svome liječničkom pozivu. U tome se osobito isticao dr. Josip Jagodić koji je nakon dolaska u Bjelovar obavljao operacije glave, vrata, grudnog koša, trbušnih organa, urološke, ortopedsko-traumatološke zahvate te operacije iz područja dječje i ginekološke kirurgije. Najveći je dio sadržaja toga poglavlja prikaz događaja u bjelovarskoj bolnici od 1942. do 1943. godine. Riječ je o ratnim okolnostima kada je cijena ljudskog života bila niska, kada se ginulo ne samo u ratnim operacijama nego i u pozadini. Civilno stanovništvo bilo je izloženo neprestanom strahu od moguće optužbe neke od zaraćenih strana za suradnju s onom protivničkom stranom. Tada je zbog takve djelatnosti bila moguća i najstroža kazna, bez mogućnosti provjere o istinitosti takvih optužbi. Takvo stanje vladalo je i u bjelovarskoj bolnici koja je bila civilna ustanova, ali su se u njoj liječili pripadnici raznolikih vojski i pojedinci različitih političkih uvjerenja. Život u bolnici pratili su organi tadašnje državne vlasti i pripadnici različitih tajnih službi. Upravo je takve osobe najviše zanimalo tko su bili pacijenti koji su se liječili u bolnici. One koji su pripadali protivničkoj strani odvodili su nakon izlječenja, a mnogima se nakon toga gubio svaki trag. Tada je rad medicinskih djelatnika bio veoma nezahvalan jer su mnogi istražitelji upravo od medicinskih djelatnika nastojali doznati identitet svakog pacijenta. U takvim nesigurnim okolnostima mnogi su se zdravstveni djelatnici i dalje pridržavali medicinske etike pomažući svim bolesnicima, bez obzira na njihovu nacionalnu, vjersku ili političku pripadnost. Neki su od njih ipak bili hrabri pa su tajili ili prikrivali identitet nekih pacijenata znajući pritom da bi bili likvidirani kad

bi se otkrila istina o njima. Jadan od takvih koji je riskirao život bio je i dr. Josip Jagodić. Iako su tajne službe sumnjale da dr. Jagodić štiti neke antifašiste pa je bio i zatvoren, ali je preživio rat možda samo zato jer se znalo da je vrhunski kirurg koji je potreban i njima pa su ga povremeno dovodili iz zatvora da operira neku njihovu poznatu ličnost. To što je uspjelo njemu, nije uspjelo nekim drugim zdravstvenim djelatnicima. Ubijeni su jer su skrivali ili štitali neke pacijente povezane s antifašizmom. Jedna od takvih bila je dr. Emilija Holik.

Broj onih kojima je spasio život dr. Josip Jagodić i njegovi suradnici u ratnim godinama nije poznat jer su oni liječili sve pacijente. U bolničke izvještaje davali su samo osnovne podatke o svakom pacijentu. Možda su pritom nekoga izostavili ako su pretpostavili da bi im potpun identitet ugrozio život. Upravo je zbog takve hrabrosti dr. Josip Jagodić zaslužio *Priznanje pravednika među narodima*. Iako ga nije dobio u vrijeme svoga života, već posthumno, 2002. godine, zahvaljujući prijedlogu židovskog pacijenta Božidara Erenfrajda kojem jer dr. Josip Jagodić produženim liječenjem spasio život i spasio ga od holokausta. O tome priznanju nalaze se dokumenti sadržani u trećem dijelu trećeg poglavlja. Iako je odličje naslovljeno na njegovo ime, ipak su u njega uvrštena i neka druga poznata i nepoznata imena nekih zdravstvenih djelatnika koji su također u ratnom košmaru riskirali svoje živote. Takvi su dodatno, osim pridržavanja medicinske etike, i pod cijenu vlastitih života krili pojedince da bi preživjeli ratna zbivanja.

U završnom dijelu trećeg poglavlja, koje obuhvaća razdoblje od 1945. do 1958. godine, doznajemo o prilikama u bjelovarskoj bolnici kada je dr. Josip Jagodić obnašao dužnost ravnatelja bjelovarske bolnice. Doznaje se i to kako se postupno razvijala bjelovarska bolnica nakon rata kada je naslijedila zastarjeli inventar i nedostatak stručnoga medicinskog kadra. U početku je u bolnici radio samo jedan kirurg. Jagodićevim zalaganjem obnovljeni su neki bolnički odjeli i nabavljena u njima i bolnička oprema. Osim toga, inicirao je obnovu i bolničkog eksterijera, organizirao predavanje iz kirurgije i ginekologije, podržao je i otvaranje škole za medicinske tehničare (1956.) i škole za medicinske sestre (1962.).

U četvrtom radnom poglavlju rukopisa opisan je životni put dr. Josipa Jagodića od 1959. do 1973. godine. Nedovoljno je poznata prava pozadina zbog koje je 1959. godine otišao iz Bjelovara. Tome sigurno nije bio razlog njegov duži životni vijek jer je nakon odlaska radio kao kirurg u nekim drugim radnim sredinama, a 1961. godine vratio se u Osijek, u bolnicu u kojoj počeo raditi kao mlad liječnik. Umirovljen je 1963. godine, a umro je prije pedeset godina, početkom 1973. godine.

U cjelini riječ je o jednoj vrijednoj knjizi koja će svojim sadržajem obogatiti ne samo spoznaje o prim. dr. Josipu Jagodiću nego će i našem čitateljstvu proširiti spoznaje o temama povezanim s medicinskim sadržajima. Sve će to ujedno biti dopuna bjelovarskoj historiografiji, a ujedno i prisjećanje Bjelovarčana na dr. Josipa Jagodića u povodu pedeset godina od njegove smrti.